

Pneumonie: beschermen vaccins onvoldoende?

Peter Vermoesen, erkend geitendierenarts bij Lintjeshof

Elk jaar zien we tijdens de opfokperiode op een aantal bedrijven een uitbraak van acute longontsteking bij de lammeren. Dit wordt vooral vastgesteld wanneer er grote verschillen zijn in dag- en nachttemperatuur. Vaak ook kort na het spenen en soms komt het voor in combinatie met coccidiose. Dit was een aantal weken geleden het geval bij een klant van onze praktijk.

MEREFELT
livestock diagnostics
Pannweg 208
6031 RK Nederweert
lab@merefelt.com

Uitslag microbiologisch onderzoek

Eigenaar: x
UBN-nummer: x
Dierenarts: P. Vermoesen
Mailinglist: x
Datum monstername: 02-05-2014
Ontvangst datum: 02-05-2014
Onderzocht door: x
Onderzoeksnummer: x

1. Diersoort: geit
2. Anamnese:
3. Sectiebeeld:
4. Uitslagen: long: veel Mannheimia haemolytica (A)
borstvlies: veel Mannheimia haemolytica (A)

Bacterie	A	B	C
Amoxicilline	S		
Amoxicilline & Clavulanate			
Ampicilline	S		
Penicilline	S		
Gentamycine			
Trimethoprim & Sulfis	S		
Colistine			
Neomycine			
Lincomycine & Spectinomycine			
Flumequine	S		
Tiamulin	S		
Tilmicosine	S		
Cloxacilline			
Tylosine	S		
Doxycycline	S		
Tetracycline	S		
Florfenicol	S		

S= gevoelig
I= intermediair
R= resistent

Resultaten die behaald zijn in het laboratorium m.b.t. de gevoeligheid van bacteriën kunnen afwijken met resultaten die in de stal gevonden worden. Voor meer informatie hierover kunt u met uw dierenarts contact opnemen.

Het was het derde bedrijf in een week tijd met dezelfde problematiek. Een stal met 800 lammeren, geboren in 2014, had in elke pot en elke leeftijdscategorie verschillende lammeren met pneumonie. Hoest kwam voor in heel de stal. Drie lammeren werden acuut dood gevonden, in de pot met de 200 jongste lammeren, drie tot vier weken na spenen en pas omgezet naar deze stal. Alle lammeren waren nochtans twee keer gevaccineerd met een commercieel vaccin tegen longontsteking. De onbehandelde dode lammeren werden meegenomen voor pathologisch en bacterieel onderzoek.

Andere stam

Gezien de ernst van de situatie – meer dan 15 procent van de lammeren was duidelijk ziek – en de bedrijfshistorie, werd na algemeen onderzoek besloten om meteen tot een parenterale koppelbehandeling over te gaan met een tweede keuze antibioticum. Uit eerder onderzoek bij een vorige ronde lammeren bleek namelijk dat op dit bedrijf een stam van de bacterie *Mannheimia haemolytica* resistent was voor het eerste keuze middel oxytetracycline. Het beeld in de stal bevestigde dat. Toen hebben we na bacteriologisch onderzoek de behandeling moeten aanpassen.

De behandeling sloeg nu gelukkig meteen aan. Uit het bacteriologisch onderzoek, dat drie dagen later een uitslag gaf, bleek dat het inderdaad weer om *Mannheimia haemolytica* ging. Maar wel om een andere stam dan de vorige keer, helaas. Deze was wel gevoelig voor oxytetracycline, dus hier zou het eerste keuze middel wel goed hebben gewerkt. Na

het bekijken van het longweefsel werd ook gedacht aan *Mycoplasma spp.* De voorste longkwabben waren immers verhard, wat typisch is voor een mycoplasma-infectie. In het verleden is deze kiem op dit bedrijf al geïsoleerd uit longweefsel. Bij het schrijven van dit artikel was het nog niet bekend of mycoplasma deze keer ook aanwezig was.

Door het vaccin heen

De meest voorkomende oorzaken van pneumonie bij opfoklammeren zijn pasteurella, mannheimia en/of *Mycoplasma ovipneumoniae*. In onze ervaring komt mycoplasma vaak samen voor met een van de andere twee bacteriën. Voor mycoplasma is er in Nederland helaas nog geen commercieel vaccin beschikbaar voor melkgeiten. Voor varkens zijn er zelfs meerdere mycoplasma-vaccins op de markt. Het is dus technisch mogelijk. Deze vaccins geven een vermindering van de letsels en symptomen. Tegen pasteurella en mannheimia is er een commercieel vaccin beschikbaar in Nederland.

Mannheimia breekt nog vaak door de enting heen

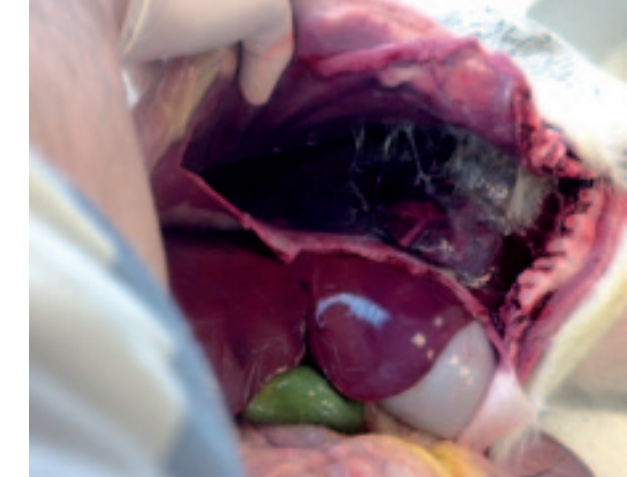
In onze ervaring, zoals in deze case, breken pasteurella en vooral mannheimia nog te vaak door na een correct uitgevoerde enting. Hier ligt dus nog een uitdaging voor de farmaceutische industrie. Enerzijds het optimaliseren of actualiseren van het beschikbare vaccin en anderzijds het ontwikkelen van een vaccin tegen mycoplasma. De sector zou er wel bij varen. Als er namelijk al antibiotica gebruikt worden in de geitenhouderij, is het vooral in de opfokperiode. Er is evenwel geen enkel commercieel vaccin dat onder alle omstandigheden 100 procent bescherming biedt. Als dierenartsenpraktijk pleiten wij er toch voor om indien mogelijk te vaccineren. We gaan ervan uit dat een goede vaccinatiestrategie op zijn minst de risico's en de schade beperkt. En zoals eerder vermeld, is verbetering qua bescherming wenselijk.

Risico's vermijden

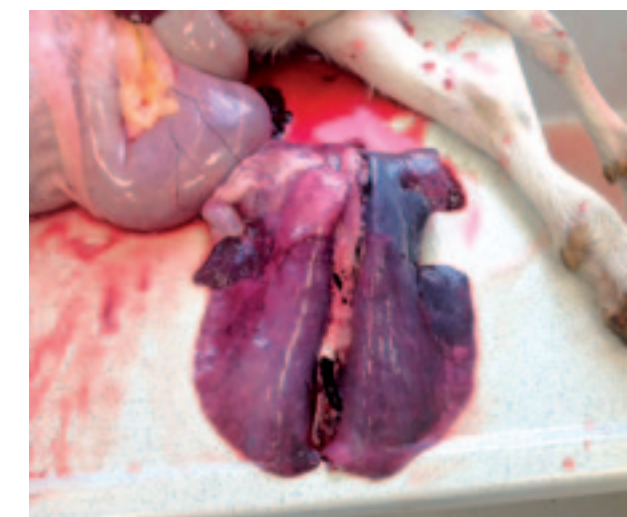
Nu kun je als veehouder wel een aantal risico's proberen te vermijden. Om te beginnen moeten de lammeren optimaal groeien en niet te vroeg worden gespeend. Meer bepaald: niet spenen beneden 14 kg lichaamsgewicht. Een lam gespeend met een optimale conditie

zal alvast een betere weerstand hebben. Daarna is het van groot belang dat je stress rond spenen minimaliseert. Beter geen vaccinaties laten uitvoeren 14 dagen voor en na spenen. Hetzelfde geldt voor het omzetten van een koppeltje. Spenen is voor lammeren een heel gevoelige periode met lage maternale antistoffen en een grote challenge op de eigen immuniteit.

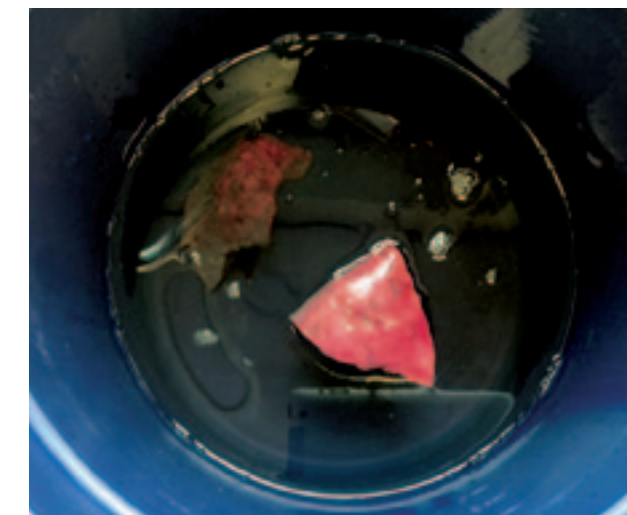
Het klimaat is, zoals welbekend, van cruciaal belang. Bij natuurlijke ventilatie zijn tocht en koudeval vaak de trigger. Bij mechanische ventilatie zijn onderventilatie, gepaard gaand met een verhoogd ammoniakgehalte in de lucht, of overventilatie veelgemaakte fouten. Overbezetting en grote temperatuurverschillen tussen dag en nacht hebben een negatieve invloed. Advies inwinnen van een ventilatiespecialist is aan te raden. Ook is het raadzaam om het contact tussen opfoklammeren en oudere dieren te vermijden. Met enige regelmaat zie ik jonge lammeren tegenover bokken of overlopers staan. Deze dieren zijn echter vaak drager van bij-

In de borstholte zie je borstvliesontsteking (verkleving van de longen met de borstholte en overmatige aanwezigheid van vocht). Typisch voor mannheimia of pasteurella.

Rood-paars verkleurde longen (normaal roze), die steviger aanvoelen als gevolg van Mannheimia haemolytica. Een stuk is weggenomen voor mycoplasma onderzoek.

Gezond longweefsel blijft drijven en ontstoken longweefsel zinkt in water.

Foto's: Lintjeshof